

ร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ...)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

- (๑) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง)
- (๒) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๘ และมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง)
- (๓) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการในการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือบำรุงรักษาโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๕ และมาตรา ๖๗)
- (๔) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาศึกษาและจัดทำโครงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดทดแทนได้ตามหลักวิชาการ วัฒนธรรม และวิถีชุมชนภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง)
- (๕) แก้ไขเพิ่มเติมบทเฉพาะกาลเกี่ยวกับการรับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้ซึ่งได้ครอบครองทำประโยชน์อยู่ก่อนกำหนดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือการช่วยเหลือผู้ซึ่งไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๒๑)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน และเป็นการขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยเฉพาะปัญหาการทับซ้อนระหว่างป่ากับที่ดินอยู่อาศัยหรือทำกินของราษฎรที่ได้ถือครองทำประโยชน์มานานจนไม่มีสภาพความเป็นป่าแล้ว ก่อให้เกิดข้อพิพาทและความขัดแย้งของราษฎรที่ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่ากับรัฐ และกับราษฎรด้วยกันเอง ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งปรากฏว่าพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ใช้บังคับมาเป็นเวลาห้าปีแล้วนั้น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่ดินที่อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าได้ ทำให้ราษฎรจำนวนมากได้รับความเดือดร้อนและสูญเสียโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

.....

พ.ศ.”

00000000

{¹

คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมศุลกากร เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านมานุษยวิทยา สังคมวิทยา สิทธิมนุษยชน วนศาสตร์ การอนุรักษ์หรือคุ้มครองสัตว์ป่า การท่องเที่ยว และการปกป้องคุ้มครอง สิทธิที่ดิน สาขาละหนึ่งคน เป็นกรรมการ”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๘ พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา ๔๗ ต้องมีได้เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นของบุคคลใด หรือต้องมีได้เป็นที่ดินที่มีประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายหรือนโยบายในการแก้ไขปัญหาสิทธิในที่ดินของรัฐบาล เว้นแต่เป็นที่ดินของหน่วยงานของรัฐ

หากปรากฏว่ามีพื้นที่ทับซ้อนกับที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายหรือนโยบายแก้ไขปัญหาที่ดินของรัฐบาล จะต้องแก้ไขให้แล้วเสร็จก่อน

การกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ดูแลรักษา หรือเป็นของหน่วยงานของรัฐ หรือมีหน่วยงานของรัฐได้รับอนุญาตให้มีการใช้หรือทำประโยชน์ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชขอความเห็นจากหน่วยงานของรัฐนั้นก่อน

ในการเตรียมการเพื่อกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า การขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน จะต้องเปิดเผยข้อมูลและแผนที่แนวเขตให้ประชาชนได้รับทราบอย่างครบถ้วน จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และผ่านความเห็นชอบของสภาเทศบาลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ ตามประกาศที่รัฐมนตรีกำหนดโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการ”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๕ ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) กระทำให้หลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขต หรือเครื่องหมายอื่น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามพระราชบัญญัตินี้เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย สูญหาย หรือไร้ประโยชน์

(๒) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือทำด้วยประการใด ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม

(๓) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น เหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษ

(๔) ปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางกั้นทางน้ำหรือทางบก

(๕) เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใด อันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ

(๖) ปลูกต้นไม้หรือพืชมงคลชนิดอื่น ๆ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ทุกชนิดเข้าไป

เพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ การถ่ายภาพ ภาพยนตร์ วิดีทัศน์หรือสารคดี การถ่ายภาพ การศึกษาธรรมชาติ การบำรุงรักษาโครงสร้างสาธารณูปโภค พื้นฐาน หรือเพื่อความมั่นคงทางพลังงาน พนักงานเจ้าหน้าที่อาจอนุญาตให้บุคคลกระทำการตาม (๔) (๕) หรือ (๖) ได้ภายในบริเวณพื้นที่ที่กำหนด ทั้งนี้ การกระทำนั้นต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่

ไม่รบกวนการดำรงชีวิตตามธรรมชาติของสัตว์ป่าเกินสมควร และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าด้วย

* การปรับปรุง ซ่อมแซม หรือบำรุงรักษาโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานตามอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลโดยที่ไม่ได้ขยายจากพื้นที่เดิม องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจกระทำการตาม (๔) (๕) หรือ (๖) ได้ โดยมีให้นำความตามวรรคสองมาใช้บังคับ แต่จะต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ก่อนดำเนินการไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และการกระทำนั้นต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่รบกวนการดำรงชีวิตตามธรรมชาติของสัตว์ป่าเกินสมควร และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาต และการควบคุมดูแลตามวรรคสองและวรรคสาม ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน หากพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งใดมีศักยภาพเหมาะสมเพียงพอในการเก็บหา หรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดที่เกิดทดแทนได้อย่างยั่งยืน และหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเห็นว่าการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาตินั้นภายในบริเวณพื้นที่ที่กำหนดไม่สร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศ สภาพธรรมชาติ และสัตว์ป่า หรือเมื่อประชาชนในท้องถิ่นร้องขอ ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องพิจารณาศึกษาจัดทำโครงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาตินั้นตามหลักวิชาการ วัฒนธรรม และวิถีชุมชน เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบโครงการนั้นแล้ว อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงจะอนุญาตให้ดำเนินการตามโครงการดังกล่าวได้ ทั้งนี้ การอนุญาตให้ดำเนินโครงการต้องคำนึงถึงชนิด ประเภท จำนวนหรือปริมาณของทรัพยากรธรรมชาติที่อนุญาตให้เก็บหาหรือใช้ประโยชน์ ห้วงเวลาดำเนินการ มาตรการตรวจสอบและควบคุมผลกระทบ และการฟื้นฟูสภาพพื้นที่หรือทรัพยากรธรรมชาติ”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“บริเวณพื้นที่ใดที่มีได้เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นของบุคคลใด หรือมิได้เป็นที่ดินที่มีประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายหรือนโยบายในการแก้ไขปัญหาสิทธิในที่ดินของรัฐบาล เว้นแต่เป็นที่ดินของหน่วยงานของรัฐ สมควรอนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยหรือแหล่งหากินของสัตว์ป่าชนิดใดหรือประเภทใด รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจะกำหนดให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทนั้นได้ โดยทำเป็นประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตนั้นด้วย”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๗ เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใดแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทนั้น หรือเก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่านั้น เว้นแต่จะกระทำเพื่อการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ และได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

(๒) ตัด โค่น เผ้วถาง เผา ทำลาย ตัดไม้หรือพฤษชาติอื่น หรือทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพ ขุด เก็บ ซึ่งแร่ ดิน หิน กรวด หวาย ลูกรัง ของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ หรือเลี้ยงสัตว์ หรือปล่อยสัตว์ หรือสัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมตื้น หรือเหือดแห้ง เป็นพิษ หรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือเมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราว ๆ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

* ความในวรรคหนึ่ง (๒) มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลในการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือบำรุงรักษาโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานตามอำนาจและหน้าที่โดยที่ไม่ได้ขยายจากพื้นที่เดิม แต่จะต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อหัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าก่อนดำเนินการไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และการกระทำนั้นต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่รบกวนการดำรงชีวิตตามธรรมชาติของสัตว์ป่าเกินสมควร และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเขตห้ามล่าสัตว์ป่าด้วย

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่นใดที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ หรือการคุ้มครอง รักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ป่า แต่ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒๑ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

* พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิในที่ดินของผู้ที่ได้ครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการประกาศกำหนดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ เรื่อง การแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราว ในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศหรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกิน ในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ พื้นฟู ดูแลรักษาสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

* หากชุมชนใดไม่ยินยอมเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชไม่อาจดำเนินการจัดทำโครงการดังกล่าวได้ตามวรรคสอง ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำหลักฐานควบคุมแนวเขตแปลงที่ดินเป็นรายบุคคลหรือรายชุมชนพร้อมเงื่อนไขการใช้ประโยชน์มอบให้แก่ผู้ที่ได้รับการสำรวจตามวรรคหนึ่งไว้ และอาจจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมอาชีพ หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าด้วยก็ได้

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งสัตว์ป่า ไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ”

มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๐ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน และเป็นการขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยเฉพาะปัญหาการทับซ้อนระหว่างป่ากับที่ดินอยู่อาศัยหรือทำกินของราษฎรที่ได้ถือครองทำประโยชน์มานานจนไม่มีสภาพความเป็นป่าแล้ว ก่อให้เกิดข้อพิพาทและความขัดแย้งของราษฎรที่ครอบครองทำประโยชน์ที่ดินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่ากับรัฐ และกับราษฎรด้วยกันเอง ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งได้ปรากฏว่าพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ใช้บังคับมาเป็นเวลาห้าปีแล้วนั้น ไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาที่ดินที่อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าได้ ทำให้ราษฎรจำนวนมากได้รับความเดือดร้อนและสูญเสียโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม สมควรที่จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๒.๑ กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๒ กำหนดให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความว่า “ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า” ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมศุลกากร เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านมานุษยวิทยา สังคมวิทยา สิทธิมนุษยชน วนศาสตร์ การอนุรักษ์หรือคุ้มครองสัตว์ป่า การท่องเที่ยว และการปกป้องคุ้มครองสิทธิที่ดิน สาขาละหนึ่งคน เป็นกรรมการ” แทนข้อความเดิม (ร่างมาตรา ๓)

๒.๓ กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความว่า “พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา ๔๗ ต้องมิได้เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นของบุคคลใด หรือต้องมิได้เป็นที่ดินที่มีประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายหรือนโยบายในการแก้ไขปัญหาสิทธิที่ดินของรัฐบาล เว้นแต่เป็นที่ดินของหน่วยงานของรัฐ

หากปรากฏว่ามีพื้นที่ทับซ้อนกับที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายหรือนโยบายแก้ไขปัญหาที่ดินของรัฐบาล จะต้องแก้ไขให้แล้วเสร็จก่อน

การกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ดูแลรักษา หรือเป็นของหน่วยงานของรัฐ หรือมีหน่วยงานของรัฐได้รับอนุญาตให้มีการใช้หรือทำประโยชน์ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชขอความเห็นจากหน่วยงานของรัฐนั้นก่อน

ในการเตรียมการเพื่อกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า การขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน จะต้องเปิดเผยข้อมูลและแผนที่แนวเขตให้ประชาชนได้รับทราบอย่างครบถ้วน จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และผ่านความเห็นชอบของสภาเทศบาลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ ตามประกาศที่รัฐมนตรีกำหนดโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการ” แทนข้อความเดิม (ร่างมาตรา ๔)

๒.๔ กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความว่า “ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) กระทำให้หลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขต หรือเครื่องหมายอื่น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามพระราชบัญญัตินี้เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย สูญหาย หรือไร้ประโยชน์

(๒) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือทำด้วยประการใดให้เสื่อมสภาพ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม

(๓) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น เหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษ

(๔) ปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก

(๕) เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใด อันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ

(๖) ปลูกต้นไม้หรือพืชนานาชนิดอื่น ๆ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ทุกชนิดเข้าไป

เพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ การถ่ายทำภาพยนตร์ วิทยุทัศน์หรือสารคดี การถ่ายภาพ การศึกษาธรรมชาติ การบำรุงรักษาโครงสร้างสาธารณูปโภค พื้นฐาน หรือเพื่อความมั่นคงทางพลังงาน พนักงานเจ้าหน้าที่อาจอนุญาตให้บุคคลกระทำการตาม (๔) (๕) หรือ (๖) ได้ภายในบริเวณพื้นที่ที่กำหนด ทั้งนี้ การกระทำนั้นต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่รบกวนการดำรงชีวิตตามธรรมชาติของสัตว์ป่าเกินสมควร และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าด้วย

การปรับปรุง ซ่อมแซม หรือบำรุงรักษาโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานตามอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลโดยที่ไม่ได้ขยายจากพื้นที่เดิม องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจกระทำการตาม (๔) (๕) หรือ (๖) ได้ โดยมีให้น้ำ

ความตามวรรคสองมาใช้บังคับ แต่จะต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าก่อนดำเนินการไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และการกระทำนั้นต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่รบกวนการดำรงชีวิตตามธรรมชาติของสัตว์ป่าเกินสมควร และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาต และการควบคุมดูแลตามวรรคสอง และวรรคสาม ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ” แทนข้อความเดิม (ร่างมาตรา ๕)

๒.๕ กำหนดให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความว่า “เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน หากพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งใดมีศักยภาพเหมาะสมเพียงพอในการเก็บหา หรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดที่เกิดทดแทนได้อย่างยั่งยืน และหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเห็นว่าการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาตินั้นภายในบริเวณพื้นที่ที่กำหนดไม่สร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศ สภาพธรรมชาติ และสัตว์ป่า หรือเมื่อประชาชนในท้องถิ่นร้องขอ ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องพิจารณาศึกษาจัดทำโครงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาตินั้นตามหลักวิชาการ วัฒนธรรม และวิถีชุมชน เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบโครงการนั้นแล้ว อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงจะอนุญาตให้ดำเนินการตามโครงการดังกล่าวได้ ทั้งนี้ การอนุญาตให้ดำเนินโครงการต้องคำนึงถึงชนิด ประเภท จำนวนหรือปริมาณของทรัพยากรธรรมชาติที่อนุญาตให้เก็บหาหรือใช้ประโยชน์ ห่วงเวลาดำเนินการ มาตรการตรวจสอบและควบคุมผลกระทบ และการฟื้นฟูสภาพพื้นที่หรือทรัพยากรธรรมชาติ” ข้อแทนความเดิม (ร่างมาตรา ๖)

๒.๖ กำหนดให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความว่า “บริเวณพื้นที่ใดที่มีได้เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นของบุคคลใด หรือต้องมิได้เป็นที่ดินที่มีประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายหรือนโยบายในการแก้ไขปัญหาสิทธิในที่ดินของรัฐบาล เว้นแต่เป็นที่ดินของหน่วยงานของรัฐ สมควรอนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยหรือแหล่งหากินของสัตว์ป่าชนิดใดหรือประเภทใด รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจะกำหนดให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทนั้นได้ โดยทำเป็นประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตนั้นด้วย” แทนข้อความเดิม (ร่างมาตรา ๗)

๒.๗ กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความว่า “เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใดแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทนั้น หรือเก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่านั้น เว้นแต่จะกระทำเพื่อการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ และได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

(๒) ตัด โคน แ้วถาง เผา ทำลาย ตัดไม้หรือพฤษชาติอื่น หรือทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพ ขุดเก็บ ซึ่งแร่ ดิน หิน กรวด ทราย ลูกรัง ของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ หรือเลี้ยงสัตว์ หรือปล่อยสัตว์หรือสัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น หรือเหือดแห้ง เป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือเมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราว ๆ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ความในวรรคหนึ่ง (๒) มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลในการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือบำรุงรักษาโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานตามอำนาจและหน้าที่โดยที่ไม่ได้ขยายจากพื้นที่เดิม แต่จะต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อหัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าก่อนดำเนินการไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และการกระทำนั้นต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่รบกวนการดำรงชีวิตตามธรรมชาติของสัตว์ป่าเกินสมควร และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเขตห้ามล่าสัตว์ป่าด้วย

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่นใดที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ หรือการคุ้มครอง รักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ป่า แต่ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ” แทนข้อความเดิม (ร่างมาตรา ๘)

๒.๘ กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความว่า “ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิในที่ดินของผู้ที่ได้ครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการประกาศกำหนดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสภาวการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศหรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ ปันฟู ดูแลรักษาสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

หากชุมชนใดไม่ยินยอมเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชไม่อาจดำเนินการจัดทำโครงการดังกล่าวได้ตามวรรคสอง ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำหลักฐานควบคุมแนวเขตแปลงที่ดินเป็นรายบุคคลหรือรายชุมชนพร้อมเงื่อนไขการใช้ประโยชน์มอบให้แก่ผู้ที่ได้รับการสำรวจตามวรรคหนึ่งไว้ และอาจจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแล

รักษาทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมอาชีพ หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าด้วยก็ได้

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งสัตว์ป่า ไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ” แทนข้อความเดิม (ร่างมาตรา ๙)

๒.๙ เพิ่มบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๑๐)